NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reč.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

V red devane od *Dr. Janeza Bleiweisa.*

Tečaj VII. V sredo 14. svečana (februarija) 1849. *List 7.*

Na
grobu slavniga pesnika

Franceta Prešerna,

dohtarja pravíc in c. k. pravdosrednika v Krajnji (rojen 3. grudna 1800 v Breznici, umerl 8. svečana 1849).

Milo glasijo se strune,
Britka žalost nas presune,
Lica močijo solzé!
Mirne zemlje tamno krílo.
Oh — prezgodaj boš hladílo
Pesem prepolnó sercé!

Slavnih Grekov in Rimljanov,
Albioncov, Italjanov,
Franc'je jezik bil Ti drag —
Nemške pesmi Tvoje gladke,
In slovenske tako sladke
Čerti le vohaški vrag!

Praznih buč, verig čertílo
Up Ti zgodaj zadušilo,
Izvir nelečljivih ran!
Potop vidil Svoje sréče,
Misli visoko letéče
V svét preselil si prostán.

Žêlj nejzidnih bolečíne
Tihe naj vmirè globíne,
Venc Tvoj večno zelení!
Nas, ki Tvoje pesmi brali,
Cvétlice solzné metali
Na Tvoj grob — nadušaj Tí!

M. Kastelic.

Bratovšnja sv. Florijana v pretečenim létu.

Tístim hišnim gospodarjem, ki še ne vedó: kaj de je bratovšnja sv. Florijana, od ktere je tukej govorjenje, povémo, de ta bratovšnja je družba, ktera obseže Štajarsko, Krajnsko in Koroško deželo. Njeno sredíše je v Gradcu, zatorej jo ljudjé sploh imenujejo Graško pogorelsko družbo ali asekurancíjo. Po celim Štajarskim, Krajnskim in Koroškim pa ima poddružnice, ktere pristopne plačila prejemajo, in pogorelcam škodo povračujejo. Vse povračila pa se plačujejo iz ene denarnice, v ktero tudi vsi denarji deležnikov tekó. Ta družba je tedej prava bratovšnja imenovati, zató kér pri ti družbi ni nobeniga, ki bi iz nje dobička iskal, ampak vse, kar deležniki na léto plačajo, se razdelí med brate, ki so v to družbo zapisani, kar pa od eniga léta čez vse povračila dobička ostane, se pa prihrani za drugo léto, de imajo potem deležniki *menj létniga plačila* odrajtovati. Odtod pride, de včasih létno plačilo od 100 gold. znese le 9, včasih 11, včasih 17, včasih 20 krajc. Če bi pa sploh vsi hišni gospodarji v to družbo stopili, bi bilo vsacimu na léto morebiti komej 1 groš plačati treba.

Lejte, ljubi prijatli? kako lepó bi bilo, ko bi vsi v prijazni vzajemnosti (Wechselseitigkeit) v ti družbi bili, ktera se vzajemna pogorelska družba (wechselseitige Brandschaden-Versicherungs-Anstalt) imenuje.

V létu 1848 je vnovič 2472 hišnih gospodarjev k bratovšnji sv. Florijana pristopilo: namreč iz Štajarskiga 1391, tedej 69 več od lani, — iz Koroškiga 581, tedej 116 več kakor lani, — iz Krajnskiga 500, tedej tudi 63 več kakor lani.

V pretečenim létu je bilo 5558 pohištev vnovič zavarvanih (asekuriranih) za 1 milijon in 373,325 gold. zavarvanske vrednosti (Versicherungswerth) in za 3 milijone in 221,000 gold. verstne vrednosti (Classenwerth). Celo premoženje, ki je bilo pri bratovšnji sv. Florijana zavarvano, znese 55 milijonov in 667,150 goldinarjev. Lepo število! ktero bo gotovo vsaciga domorodca razveselilo, kér vidi, koliko premoženja je pri imenovani družbi zoper nesrečo ognja zavarovaniga.

Ta hvale vredna družba je pogorelcam pretečeno léto za zavarovane pohištva 144,630 goldinarjev v dobrim denarju povernila, in sicer: Štajarcam 70,165 gold., Koroščam 35,335 gold. in Krajncam 39,130 gold.; torej je mógla vsiga skupej 62,397 gold. več kakor lani plačati.

Zatorej je letašnje plačilo enmalo poskočilo, in je tedej létas **po 17 krajcarjev od sto goldinarjev** zavarovane cene plačati.

To plačilo se mora pa po zapovedi vsako léto *do zadnjiga sušca* ali *pa 10 dni po sv. Jožefu* pogorelskim oskerbnikam, ki so po deželi postavljeni, odrajtati. Kdor ta čas zamudí, naj si sam sebi pripiše, ako to lépo pomoč v nesreči zanemari.

Pretečeno léto je družba 552 gold. takim ljudém podarila, ki so se pri ognji serčno obnašali in pridno gasiti pomagali.

S pomočjo te družbe je bilo lanjsko léto več pohištev v boljši stan prenarejenih, namesti slamnatih in lesenih so namreč tri s kositarjem, 274 pa z opéko (ceglam) pokrili; zraven tega pa še 107 zidanih opažev, 24 varnih dimnikov in 24 strelnih odvodov napraviti dali; 16 pohištev so pa na bolj varin prostor prestavili.

Hišni gospodarji! v pričijočim dokazku vidite, kako koristna je ta bratovšnja sv. Florijana, in koliko lepiga denarja je pretečeno léto pogorelcam za pogoriša povernila. Pristopite tedej vsi k nji, in nikar se ne obotavljajte, de vas nesreča ognja ne prehití in na beraško palico ne pripravi!

Velki zbor
krajnske kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Kmetijske poddružnice.

Ljubi prijatli kmečkiga stanú! danes Vam imamo imenitno reč povedati, ki jo je velki kmetijski zbor sklenil — de bo kmetijska družba po deželi poddružnice (Filialen) napravila.

Dvajset lét je skorej minulo, kar je krajnska kmetijska družba pervikrat prosíla, de naj bi Cesar dovolili, poddružnice napraviti, kér je že takrat spoznala, de poddružnice po deželi so perva potreba, de kmetijska družba deželi koristna (nucna) postane — pa lastni sinovi naše domovíne, rojeni Krajnci, so rajncimu Cesarju Francu na uhó šepetali, de bi na Krajnskim ne bilo varno (!!!), poddružnic dovoliti — in odbili so nam to koristno napravo, ktera je na Štajarskim veliko pripomógla k povzdigi kmetijstva. V létu 1843 so svitli nadvojvoda Janez samí sprožili, de naj se kmetijska družba še enkrat požêne za poddružnice, — družba se ni dala dvakrat veléti; berž je prosila za dovoljenje poddružnic — in lejte! nismo ga dobili poprej, kakor v létu 1848, ko so nam Cesar Ferdinand ustavo dali, ktero so v vsim naš sedanji Cesar Franc Jožef poterdili.

Kaj pa so poddružnice tako posebniga, de se je kmetijska družba tako silno za-nje poganjala? bojo nekteri vprašali, kteri praviga zapopadka od te rečí nimajo.

To reč Vam hočemo ob kratkim razjasniti.

Kmetijska družba je zató v deželi, de

1) dobre poduke in nove koristne znajdbe v kmetijskih rečéh po deželi razširja; če kmetijska družba tega ne storí, je jalova stvar brez vse koristi;

2) je kmetijska družba zató, de natanjko zvé vse zaderžke, kteri so po deželi povzdigi kmetijstva nasproti;

3) de skusi pomočke zvediti, kako bi se ti zaderžki odpravili in kmetijstvo od dné do dné na vikši stopnjo povzdignilo.

Vsi ti trojni imenitni nameni pa se ne dajo na nobeno vižo doseči, če je samo v Ljubljani ena pisarnica za kmetijske zadéve, če je vsako léto le en velki zbor v nemškim jeziku, kteriga vsi naši kmetje ne razumejo — torej se ne morejo združiti v prijatelsko pomenjkovanje čez eno in drugo reč, ktera jim na sercu leží, za ktero bi radi poprašali, za ktero bi radi prosili, de bi se drugači naredíla i. t. d.

Takó so kmetje kmetijsko družbo dozdej le od deječ gledali — in ko bi Novíc ne bilo, bi ne bili skorej nič od nje vedili. Imela je sicer družba po deželi dopisnike in namestnike — pridne možé — pa kaj so zamogli ti storiti, kér nismo smeli, kmete v zbor vkupej poklicati, de bi se bili odkritoserčno pomenili čez eno in drugo reč!

To bo zdej vse drugači v poddružnicah.

Pristavek. Kér zavoljo obširnišiga popisa poslednjiga velkiga zbora kmetijske družbe še ne bomo kmalo na predloge prišli, ktere je zbor namenil c. k. ministerstvu predpoložiti, že danes oznanimo, de so deželni poglavar kmetijski družbi za tačas dovolili, brez de bi ta reč na Dunaj šla, *de vse oznanila deželniga poglavarstva, ktere kmetijstvo ali obertništvo v eni ali drugi reči zadevajo, bojo v Novičnih dokladah natisnjene* in de bo tiskarnica za te natíse plačilo prejemala.

To damo bravcam Novíc na znanje, de bojo vedili, zakaj de se ti razglasi po trikrat oznanijo, kér je takó pri vsih cesarskih oznanilih navadno, in de vse oznanila pod nadpisam „Oznanila c. k. deželniga poglavarstva“ pridejo po ukazu vladarstva v natís.

(Dalje sledí.)

Iz deržavniga zbora.

Deržavni zbor, kteri zdej od dné večí zaúpanje med ljudstvam dobíva, je v §. 5. razdelku ustavnih pravíc (kteriga smo v poslednjim listu Novíc oznanili) práv moder pristavek v tem naredil, de je sklenil, de hišno preiskanje se ne more samo po sodniškim ukazu, temuč tudi po ukazu soseskinih starašín zgoditi, zakaj če je sodniška gospóska predelječ, bi zatoženi človek svojo tatvíno ali kako drugo reč, ktero je treba na dan spraviti, že dolgo lahko odnêsel ali skril, predèn bi od sodníka povelje prišlo, de se ima njegova hiša preiskati. Če imajo pa tudi soseskini starašíni oblast ukazati, de se hiša neutegama preíše, se skrivačem lahko v okom pride.

Na dalje je deržavni zbor sklenil

§. 8. ki se takó le glasi: „Preselitev osébe (peršone) in premoženja med mejami deržave je le tistim zavezam podveržana, ktere soseskini ali srenjski redi (Gemeindeordnungen) odločijo. Deržavna oblast ne krajša svobodniga pretegovanja v ptuje dežele. Odhodnína (odhodno plačilo) se ne sme terjati, razun takrat, kader je potrebnost tega plačíla med deržavami nasprotno spoznana.“

§. 9. „Avstrijanski deržavljani imajo pravíco, pokojno in brez orožja se vkup zbirati; vender se morajo zbirališa ljudstva pod milim nébam poprej varstvini gospóski na znanje dati, ktera jih sme le takrat prepovedati, kadar se je silne nevarnosti za občinski red in varnost bati.“

„Nobeni razdelk ljudske brambe se ne sme v ti lastnosti čez deržavne (politiške) rečí posvetovati ali kaj skleniti.“

§. 10. Avstrijanski deržavljani imajo pravíco, brez uradniga (gosposkiniga) dovoljenja družtva vstanoviti, ako namén in pripomoge družtva niso zoper pravíco in deržavi nevarne.“

„Vravnanje (Regelung) te pravíce se sme le po postavi zgoditi.“

Drugo pot pridejo imenitne, cerkev zadevajoče postave na versto: namreč svobodnost vére, ali ima ktera véra za deržavno véro veljati in kakošna razméra ima med cerkvijo in deržavo biti. Dolgo so se poslanci menili: ali se imajo ti trije razdelki posamesno ali skupno presoditi; na zadnje je Kautschitschov naklep obveljal, namreč: de bojo te tri razdelke narpoprej vesolno, potem pa posamesno v pomenik vzeli. Potem imajo še le Judje na versto priti, namreč: ali se jim imajo dovoliti v vsim enake pravíce kakor kristijanam ali ne?“

Ta teden ima tedej zbor spet imenitne rečí skleniti. Ti sklepi bojo toliko težavniši, kér je deržavni zbor od mnogih škofov pisma dobil, de nej dobro prevdari razméro med cerkvijo in deržavo.

Kakó dolgo še ne bomo lažnivosti
svojiga pravopisa slovó dali?

(Dalje.)

a) Pervič tedej sta oba ta namena v pisanju *nepotrebna*. Zakaj komu izmed bravcov, kteri jezik umé, je ležeče, ali komu je zavolj umevnosti potrebno, de bi mogel pri branju zvediti, od kod ta ali una beseda, ki jo bere, pride; postavim: de *nekej* pride od *nek* in *kaj*, usé od *vès*, levši od *lep*, i. t. d. Ali de še nektere

druge izgléde donesem: komú je k umevnosti branja potrebno vediti, de, postavim, beseda dvanajst pride od *dvanadst* (dva na deset), oséba od *ob sebi* (to je, kar je ob sebi ali prosto), špogati od *so* in *pógniti*, *pógati*; merkati, pomarik, od *marati*, *pomarati*, *markati*, *pomarkovati*; špot od *šèpit*, *šèptati*; nôrc od *nerodic*; plug (Pflug), plaža (kuha ali presnina) od *pulug*, *pulaža* in to od *puliti*, ali ponemčena beseda švager od *svak* (svojak), kterimu so nemci še končni *er* pridjali; ali de besede: živ, žito (po greško σιτος) žlica, žúpa, žaga, žakelj, žep, žèpán pridejo od *žeriv* ali *žriv*, *žrito*, *žrupa*, *žerlica*, *žeraga* (po latinsko serra), *žrakelj* *) *žrep*, *žrepán*. **) in vse te od *žreti* in pri kterih je **ž** zavolj lepoglasja izpahnjen. — Vsak, ki slovensko zna, že pomén teh besedi takó vé, brez de bi se mu njih izvirk ali izvod s pisanjem kazal. Če se pa kteri najde, komur je na izvirku ležeče, nej ga sam ziskuje, ali nej ga v slovno (vednost, gramatiko) iskat gre. Nespametno bi bilo, zavolj njega vse druge bravce motiti, in zavolj izvirka drugači pisati, kakor pa se bere.

(Dalje sledí.)

---

*) Ko bi utegnil kdo misliti, de slovenska beseda *žakelj* izvira od latinskiga *saccus* ali pa od greškiga σακκος, temu sim v stanu skazati, de se slavjanski jezik ne izhaja pervenje od latinskiga ali greškiga jezika, ampak greški in latinski od slavjanskiga; ja de je slavjanski eden izmed pervovirnih jezikov (Ursprache), od kteriga se vsi evropejski jeziki (zunej samiga *Ogerskiga*) pervenje izhajajo. — Zatorej ne storimo práv, de se nekterih besedí sramujemo, ki jih po napčinim za greške, latinske, nemške, ali laške imamo, postavim, *rajtati*, *kardelo*, *krona*, *lilja*, *vaga* *barva* (Farbe), *malati*, *badati* (badare) in več drugih. Besedo *rajtati* — de sedej le pri enim izgledu ostanem — so Slavjani gotovo že pred imeli, preden Greki svoj αριδμεω in ρυδμιζω, ali pa Latinci svoj *ratiocinari*. Verljivo (wahrscheinlich) se beseda *rajtati* od *red*, *rid*, *rjad* izhaja. Zakaj verljivo je, de so od konca pri več rajtingah s kamenci, bobam, ali drugimi takimi rečmi rajtali, ktere so v versto ali red, rjad devali, in to delo v *rjad djati*, ali pa tudi od same besede: *rjad*: *rjadati*, *rjadjati*-*rajtati* imenovali. Tudi slovenski govor: *koga obrajtati*, to je, *ob redu*, ali *v redu* imeti, *vredniga* imeti, in po enakim tudi latinski rekočini (Phrasen) *rationes conficere*, *rationem concinnare*, *ratiocinari* to izvodbo od *réd* poterdijo. Ime *rajtenga* je, se vé de, poznejši izvira, kér so od konca večidel le glagoljske iména (verbalia), postavim *rajtanje*, imeli, kakor še dan današnji pri veliko zauménih (Begriffen) zavoljo premajhne zurbe jezika le take imamo, postavim: *videnje*, *skazanje*, *povedanje* i. t. d. Izhod *enga* (rajtenga) je sicer na videz ponemčen; vender sim tudi od takih ljudí, ki niso nič nemško znali, slišal: *preteženga*, *skazenga*, (Beweisführung), *pritoženga*, *poboljšenga* (Zubesserung) *lecinga* (Empfehlung — po polsko: *zaleciti*, *poleciti* se, sich empfehlen.) Zraven tega imajo tudi mnogi prilogi v drugim sklonu možkiga spôla enak izhod postavim: *vredniga*, *previdniga* i. t. d.

**) Beseda *žèpan* pomeni v svojim pervim pomenu možá z *velikimi žepi* ali aržati. Morebiti de je bil slovenski žèpan zato takó imenovan, kér je davke pobiral. Enako opravilo ima še dan današnji v nekterih krajih, postavim: v Šlezii nemški žepan, kjer ga ravno zavolj tega: Schuldheiss, Schulths, Schulze, Scholz imenujejo. Pisavec.

Žalostno oznanílo — in prijazno povabílo.

Slavni slovenski pésnik Dr. France Prešerin, je 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne v Krajnji po 13 tednov dolgi bolezni na vodenici umerl v 49. létu svoje starosti. Gosp. tehant Dagarin, ki so ga vsak dan obiskovali, ne morejo dosti dopovedati, kako poterpežljiv je bil rajnki celi čas svoje bolezni, in kako lepo z Bogam spravljen de je umerl. Noter do zadnjiga zdihljeja se je dobro zavedel: „vzdignite me, zadušiti me hoče“ so bile njegove poslednje besede, in komej jih je izrekel — je pa vgasnil. Zjutrej malo pred smertjo je še svoji sestri rekel: „Kmalo bo treba pred sodbo iti“ — in zares se je zgodilo!

Oznanílo smerti slavniga možá je poslal vodja krajnske narodne straže gosp. Konrad Loker po posebnim poslancu slovenski družbi v Ljubljano, ki je berž smertni list napravila v slovenskim jeziku, in ga je po Ljubljani razposlala. Spomína vredno je, de ta smertni list je bil drugi v slovenskim jeziku; perviga je pred 8. léti gosp. And. Smoletu rajnki Prešerin sam napravil.

V saboto 10. dan tega mesca je bil pogréb, kakoršniga v Krajnji že dolgo ni bilo. Krajnski narodski straži, ki je že pri več priložnostih pokozala, de je prava narodska (National) straža, gré čast in hvala, de je rajnciga z veliko slavo pokopala. Stražniki so ga nêsli; gosp. tehant z 7 duhovni so ga pokopali; žlahta, sila veliko Krajncov in Krajnjíc, in veliko prijatlov iz Ljubljane, Radoljce, Teržiča i. t. d. ga je spremílo na pokopališe, kjer zdej počiva, ki nam je tako sladke pesmi pél, in kteriga življenje je vender tako grenjko bilo! Kdor vé vse prigodke, ki so rajnciga zadéli od začetka, ko je v kancelijo komorne prokuracíje v Ljubljani stopil, noter do tega časa, ko je v Krajnji c. k. pravdosrednik postal, si bo lahko razložil globoko pomembo njegove pesmi, ko je pél:

Kdo zná
Noč tamno razjasnit', ki tare duhá?
Kdo vé
Kregulja odgnati, ki kljuje sercé
Od zora do mraka, od mraka do dné!

Ali pa nadpis svojih poezij:

Sim dolgo upal in se bal,
Slovó sim upu, strahú dal;
Serce je prazno, srečno ni,
Nazaj si up in strah želí.

Prihodnjo saboto 17. dan tega mesca ob 10. dopoldne bojo po rajncim bilje v Krajnji, h kterim práv lepo povabimo vse njegove prijatle in spoštovavce. Pridite obilno!

Po biljah se bo posvetovalo: Kakošin spominek naj bi se rajncimu naredil in kam nej bi se postavil?

Slavni mož zasluži svoje slave vredin spominek: torej je treba, de se ta reč dobro prevdari, in de se več prijatlov snide, ki se bojo posvetovali: kako bi se dalo to nar boljši storiti. Dr. B.

Novičar iz Ljubljane.

Gosp. Dr. Orel je začél pretečeni teden kmetijstvo v slovenskim jeziku učiti. Čez 80 učencov ima. Gosp. Dr. Orel se bo z gosp. Dežmanam v kmetijskim uku tako verstil, de bo gosp. Dežman vsako saboto vertnarstvo razlagal.

Z nevoljo smo brali unidan v nemškim časopisu „Presse“ zabavljivi popis čez slovenšine na Krajnskim, kteriga je nek neznan človek spisal, ki v vsaki verstici kaže, de je — veliko lét spal! Sicer pa je ta popís tudi tako poln laží, de nas je sram, taciga človeka svojiga rojaka imenovati.

Novičar iz mnogih krajev.

Košut je še zmirej v Debrečinu, od kodar vojsko zoper cesarsko armado pelje. Velike ravníne po Ogerskim so vzrok, de še ni konec vojske, zató ker po ravninah imajo konjiki veliko moč, in Ogri imajo velíko huzarjev. Sliši se, de bosta feldmaršallajtnant Šulcig, ki je bil poslednji čas v Ljubljani general, in pa f. m. l. Šlick združena planila čez Debrečin. — Horvati želijo, de bi ban Jelačič kmalo domú prišel. — V Savoni na Laškim so našli 80000 puš v mnogih shrambah skritih; v Milani pa veliko smodníka (pulfra). Nikjer se ne kaže, de bi se hotli Lahi na pravo pot podati. — V Parizu so za nekoliko časa potolažili puntarsko gibanje. — Pred svečnico je perjizdarilo v Kromeriž veliko Marskih kmetov, deržavni zbor počastit in ga prosit, de naj varje pravíce ljudstva in de naj kmalo sklene kmetijske zadéve zavoljo desetín i. t. d. — rekli so poslednjič, de so pripravljeni za cesarja in domovíno kri in življenje dati. Zbora predsednik, potem pa tudi gosp. Palacki sta jim prijazno odgovorila. — Na Nemškim je žitni kup tako nizik, de se ljudjé take cene še nikdar ne spomnijo. — Na Angležko (Liverpovl) so unidan pripeljali iz novo najdene zlate rude v Kalifornii za 150,000 gold. zlatá. — Gosp. minister notranjih opráv je 30. prosenca svoje želje na znanje dal, de nej bi se nekteri novi poslanci za Frankobrod volili, pa ta volitev je po očitnim razglasu ministra vsacimu popolnama na prosto voljo dana in nobeden se ne sme in ne more siliti, de bi mogel voliti. Kakor v druzih časopisih je tudi v Novícah bilo v prid in obvarovanje samostojniga in močniga avstrijanskiga cesarstva v ti reči že dovolj dovolj govorjeno. — Po Dunajskih novícah je bilo konec pretečeniga mesca v Dunajski banki 32 milijonov in 482,541 gold., 15 krajc. in 3 venarji sreberniga denarja, ki je gotov porok za bankovce, ktere imenovana banka izdaja.

Spomlad se oznanuje!

Kmalo po Svečnici so se prikazale na sončnih straněh Ljubljanskiga grada in c. k. botaniškiga verta beli zvončki (Schneeglöckchen, galanthus nivalis), trobentice (stängellose Schlüsselblume, primula acaulis) in têloh, (schwarze Niesswurz, helleborus niger).

A. Fleišman.

Pogovori in odgovori vredništva.

Pod tem nadpisam bomo prihodnjič gosp. bravcam in dopisnikam na mnogotere vprašanja očitne odgovore dajali in se ob kratkim zastran ene in druge reči pomenili.

Gosp. Martinu J. velkimu županu na Štaj. oznanimo na vprašanje „zavoljo šolskih bratov, ki so na Francozkim, Španjskim in v Ameriki vpeljani, in ki bojè dobro učé, pa malo plačila potrebujejo,“ de mi od šolskih bratov nič druziga ne vémo, kakor de so bili v nekterih deželah nekdaj take družbe učenikov, ki niso stanovitniga sedeža iméli, ampak de so se, kakor zdej nekteri godci in komedjanti, po mnogih krajih vlačili; kakiga pol léta so se kje vstavili in otroke učili, po tem so pa spet kam drugam šli. Njih poduk je bil sicer dober kup — pa ne veliko vreden; še slabši je bilo njih zaderžanje. S takimi bi nam ne bilo vstreženo. — Serčni pozdrav kmetovavcam v Kamnjim! Vaši lepi dopísi nam kažejo, de ste umni in hvale vredni možjé, ki dobro zapopadete, de svoboda ni razvujzdanost, kakor nekteri mislijo. Slava Vam! Sicer Vam pa še oznanimo, de smo poslani kos bankovca založniku „P. Slovenca“ izročili. — Gosp. A. Kamelu, šolskimu pripravniku v Salkani pri Gorici: Nar imenitniši kmetijske bukve v slovenskim jeziku so: Vertovcova kmetijska kemija (neprecenljiva knjiga obseže celo kmetijstvo in velja 45 krajc.), Vertovcova Vinoreja (veljá 45 krajc.), Pircov Krajnski vertnar (veljá 24 krajc.) Slovenski vertnar (6 krajc.), Jonketov Čbelarčik (veljá 20 krajc.), Bukve za kmeta, kako s živino ravnati i. t. d. (veljajo 15 krajc.). — Gosp. J. D. v Bošt: Morebiti bi bilo nar bolj práv, Vašo reč razglasiti, ko bi Vi oznanílo napravili in ga v dokladi Novíc natisniti dali. Tako se bo oznanilo nar bolj in nar hitreje razširilo. — Šesterim mladim učencam blizo Save: „Mladi Blaže v pervi šoli“ še ni na svitlo prišel. Veselí nas, de ste tako pridni in uka željni; kér pa v novim čerkopisu pisanih abecednikov pri nas še ni, morate že še enmalo poterpeti, ali jih pa iz Tersta naročiti. Povedati moramo, kako so ti šesteri učenčiki svoj dopís sklenili: „Ko bi se pa mógli“ — pravijo — „še zanaprej stariga pravopisa v šoli učiti, Novíce, Daníco, Vedeža, kmetijsko kemijo i. t. d. pa po novim brati, bomo rêkli: Šola! pojdi rakam žvižgat.“ — Gosp. J. K. iz Gorenskiga! Na vaše vprašanje zastran novih bukev za šole po deželi, vam damo odgovor na znanje, ki ga je Ljubljanski konzistori od ministra úka 12. grudna l. l. pod štev. 7235 na vprašanje zavoljo hitriga vpeljanja v novim pravopisu natisnjenih bukev v začetne šole, prejel, ki se takóle glasí: „Za natís novih šolskih bukev v novim čerkopisu zdej ni pravi čas zató, kér se bojo vse šolske rečí prihodnjič prenaredile in se bo tedej tudi za nove, pripravne bukve skerbelo. Poželjeni natís se pa da tolikanj lože še za en čas odložiti, kér je na Krajnskim še stari in novi čerkopís v navadi, in bi tedej utegnilo práv (räthlich) biti, šolsko mladost v obéh čerkopisih vaditi, kar se lahko zgodí, ker ni veliciga razločka med njima.“ Oznanílo tega sklepa bo potolažilo tudi tiste, kteri so slišali pripovedati, de je minister, slabo podučen zastran potrebe noviga čerkopisa, stari čerkopis poterdil. To ni, in ne more biti! Zakaj, če bi se stara Bohoričica v létu 1850 v šolske bukve vpeljala, bi bilo to očitno znamnje, de tisti možjé, ki kaj taciga svetvajo, hočejo svojoglavno podučenje ljudstva zatirati, kér se zdej vse v novim čerkopisu piše, in — naj se prekucnejo časi kakor se hočejo — Bohoričica nikdar več ne bo iz grôba ostala. Gosp. Tojnku: Kér je spisek tudí po Vaših mislih zdej že prestar, ga pa raji na stran denémo. — Gosp. Lipetu: Ne vém: ali bi take ljudí kej spreobernili tudi z očitno svaritvijo; le prepír bi vžgali brez de bi kaj dosegli. Zató bomo po Vašim vošilu izročili spisek gosp. C.

Vredništvo.

Žalostne novíce.

Na Kokríci in na Rupi nad Krajnjem je bil v nedeljo ponoči, v Mostah nad Mengšem pa v pondeljik ponoči silen oginj.

Današnjimu listu je pridjan 6. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 10. svečana. gold.	kr.	V Krajnji 5. svečana. gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	33	2	29
1 » » banaške	2	30	2	48
1 » Turšíce	—	—	1	32
1 » Soršice	—	—	1	50
1 » Rèží	—	—	1	42
1 » Ječmena	1	20	1	27
1 » Prosa	1	25	1	22
1 » Ajde	1	11	1	9
1 » Ovsa	—	51	—	51

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*